

ARTS ♦ LITERATURA ♦ CIENCIAS

Revista quinzenal

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ. I PESSETA TRIMESTRE.
 FORA DE CIUTAT . . . 1'15 » »
 NÚMERO SOLT . . . 15 cèntims.
 EXTRAORDINARI SENS AUMENT PE'L SUSCRIPTOR.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
 Mercaders, 38. Secció de Belles Arts del Ateneu
 del districte segon y Escolas catalanas del dis-
 tricte segon.

SUMARI: Art jove per *Fèlix Escalas*. — Esbarjos lingüístichs, per *Salvador Genís*. — Sol d'hivern, per *Martí Genís Aguitar*. — Idili, poesia de *E. Monegal Prat*. — Els homens no perdoném, per *Y. L. Brichs Quintana*. — De la Selva del Graal, poesia de *Joseph Carner*. — Rondallas catalanas per *Na Emilia Estartús*. — Modern Style, per *Octavi Pell y Cuffi*. — A Ausias March, poesia per *Alphons Maseras*. — El Port, per *Charles Baudelaire*. — Idili, poesia per *L. Nègre*. — Crònica d'Art. — Novas. — Folletí: plech IV de «Pasqua Florida» de 'n Xavier Viura.

ART JOVE

Aquestas duas paraulas, «art jove», tenen, pera mi, una intensa força, de suggestió,—quelcom semblant á l'apuntar d'una auba per demunt la terra dormida,—perque ellas no amagan tristas darrerías, tardorencas, ans be son l'anunci d'una nova primavera.—Y al pensar en la nova primavera, la memoria 's complau en reproduhir aquella dolça expressió de la poesia popular catalana que tant be dona la visió complerta de la derrota del hivern y, amb ella la de tota vellura gastada y freda:

*Lo desembre congelat
 confós se retira;*

*Abril, de flors coronat,
 tot lo mon admira!*

¿Quí podrà resistir-la, la força d'un art jove; d'un art nou qui s'alça esplendorós?—No es *art* sol, ó sia sola belleça; sino art amb la belleça y la bondat de la *joventut*, que 's com si diguessim art més proper á la font immortal de tota perfecció.

Y entenguis que art jove no vol dir precisament art de pochs anys, porque hi ha cosas que naixen mortas, com hi ha criaturas de rostre arrugat; vol dir art qui brolla pur, sençe resabis d'academisme, dins el temps dels homes. Y á voltas succehiex que dins un vell temple hi crema perennement

la llàntia de la fé, no ençesa dins un temple novell.

L'art de *recepte*, —que's un esforç de cervell malalt, penosament d'una manera casi administrativa, com pot formar se un expedient ó un dictamen;—sempre estarà encongit davant l'art poderós que tot el vibra amb el bategar de la sanch jove. Vestit de levita podrà enganyar aquell á la multitut, mes si'l despullan de sas galas y núu el presentan á n'el públich, ell mateix se trobará amb el ventre inflat d'hidropesía y las camas primas de goç llebrer.

Però l'art jove pot ben mirar-se á tota claror; las sevas imperfeccions son vengudas per aquella més alta perfecció de la grandesa y de la força esperitual. El seu confós parlar te la atracció d'un *bocet*, y en un esboç, si teniu ulls y amb ells hi vehièu sabreu trobar'hi la sençació complerta que l'artista volgué donar-vos amb la seva obra. Aquesta se vos presentarà més sincera, com una dona que salta del llit y encara no ha entrat dins l'*oficina* del tocador.

Y es cosa sabuda que semblant prova no més poden resistir-la las donas qu'endemés da bellas, son joves.

FELIX ESCALAS

ESBARJOS LLINGÜÍSTICHS

II y darrer

DODRIA parlar de la riquesa prodigiosa del vocabulari català, ahont s'hi trovan sovint tres y quatre veus representativas d'una mateixa idea. Més per' tenir evidència d'això, cal esperar que l'incansable y benemèrit Dr. Alcover nos presenti acabat son monumental Diccionari, que serà, sens dubte, més voluminós que'l de cap altra llengua moderna.

Ara, dos mots sobre qualitats peculiars de certas terminacions catalanas. Seré tan breu com ho permeti la materia y exigeix l'espai d'aquestas columnas.

¡Que n'expressan d'abundancia, quantitat ó grandaria termes com *fullàm*, *herbàm*, *botàm*, *moblàm*, *rocàm*; *feynada*, *gentada*, *paperada* y *serraladal*

A voltas aquesta darrera terminació pren un significat sintètic, que jo no l'he trovat en cap més idioma, al menys ab la multitut de veus que hi té en el nostre. Pochs poden expressar fàcilment com aquet las ideas complexas que enclouen els mots *butxacada*, *gorrada*, *barretinada*, *faldada*, *taulada*, *ollada*, *casada* [de gent,] *barcada*, *cofada*, *senallada*, *cistellat*, *bagulat*, *mocadorat*, *cabassat* y dotzenas d'altras.

Y fixemnos en una altra mena de veus de sentit també complexe, que dificilment trovariam en idiomas que tenen fama de per-tets. Son verbs, escolteulos: *ala-trencar*, *coll-trencar*, *cama-trencar*, *cuixa-trencar*, *esquena-trencar*, *cama-egar*, *cor-secar*, *cor-gelar*, *cor-glassar*, *cor-pendre*, *coll-tòrcer*, *sch-glassar*, *cap-girar*, *cap-bussar*, *cap-ficar*, *cap-y-ular*, *cara-girar*, *gira-voltar*, *fora-gitar*, *perna batre*, *barra-asseure*, *garra tivar*, *sal-pendre*, *ull-pendre*, *alsa-premar*, *catxa-morrar*, *en-torta-lligar*, *endin-xarse*, *mitj-partir*, *ayreferirse*. y prou, que may acabaríam.

Els retòrics solen parlar de la harmonía imitativa com d'una qualitat inestimable en las llenguas. Es imponderable'l tresor que té la nostra en aquet concepte. Pochs exemples ho demostraran.

Quan dièm que quelcom es *prim* ¿no sembla que la fina vibració d'aquest *im* es el sò de la cosa que ja's trenca, ò tal volta la imatge de la tenuitat ò delicadesa del objecte? Notèm, en cambi, quina impressió més diferenta reb la nostra imaginació quan sentim pronunciar l'adjectiu *gruixut*.

La ventatja d'obtenir plegadas y d'un cop, cosas que tal volta's reben a miquetas y ab separació de temps, se trova ponderada en el nostre llenguatge ab aquell adagi que tot hom coneix: «val més un bon *nyam* que tants *nyims*.»

El contrast d'ideas que, pel senzill cambi d'una vocal, s'ofereix aquí al oido y a la imaginació, es ben remarcable. El *nyam* nos fa veure lo gros y abundant; el *nyim* lo petit y escafinyejat. Y no cal fer ressaltar l'efecte onomatopèich de las articulacions literals d'aqueixos dos monosílabs, imitant l'acció de menjar, perquè es evident.

Basta també dir las pera que qualsevol que no sigui sòrt compregui'l significat de frases tan gráficas com: *barca llisquívola*, an-

guila que s'esmuny, sabó llefiscós, bola que rodola, nova que s'esbomba, cinta que voleya; el de termes expressius com *xumxades*, *batzegada*, *saccejada*, *balandreig*, *llepa-fils*, *prim-filat*, *prim-parat*, *peixi-minuti*, *muixoní*; adjectius com *esquerp*, *feréstech*, *esquerdalench*, *rampellut*, *sorrut*, *ossut*, *ferreny*, *feixuch*; formas dobles d'harmonia imitativa tan manifesta com: *farrigo-farrago*, *bàliga-balaga*, *barrija-barreja*, *bat-y-bull*, *terratrèmol*, y verbs com: *esgarrijar*, *esgarrapar*, *esgarrinxar*, *trontollar*, *sotraquejar*, *díngar*, *trincar*, *embafar*, *enfalegar*, *enfarfegar*, *carrisquejar*, *brunzir* ò *brunzinar*, *xisclar*, *xerriar*, *xarricar*, *bufar*, *ruflar*, *esbufegar*; y no es del cas ometre tampoch qualificatius de relleu tan notable com els d'aquestos exemples: *punxa refilada*, *tro esquerdat*, *renech recargolat* y altres per l'estil.

Permètisem ans d'acabar, esmentar la abundancia que tenim deis que jo anomenaré *intensius de repetició*; y que donan a la nostra parla tal vivesa d'imatges y taleloqüencia d'expressió com se patentisa ab els poch modismes que retreuré per mostra: «ab aquesta pluja, ¡quin *poti-poti* que hi haurá!» «¡aquest gra me fa un *xup-xup!*!» «are allí tot son intrigas y *xiu-xius*», «las taronjas fan *cori-mori*», «anèm a la *non-non*», «tot el poble n'era un *bum-bum*», «ab treballs fan la *viu-viu*», «encara'l cor me fa *trip-trap*», «el *xig-zag* dels llampechs», «farèm *xip-xap* al rech», «deixo'l plat al fogó fent la *xup-xup*», «ells ab tot fan *còfis* y *mòfis*», «feya *cor-cruix* de veurho».

Acabaré ab una observació, que'ls lectors li daràn el valor que tingui. La llengua castellana no posseïa cap mot familiar que expressés el buyt y la desolació que produheix a l'ànima la pèrdua ò ausencia de las personas y cosas que estimèm, y'ns ha hagut d'enmatllevar el verb *anyorar* y'l nom *anyoransa*.

Volia recordar lo que son manyagoys y tendres y escayents els nostres diminutius: més ja he abusat massa de la paciència del lector. Faré tan sols avinent que'ls dels noms de fonts, com *Joanet* y *Roseta*, no han d'envejar res, en quan a dolsura y eufonia, als de cap idioma. Y per lo demés, preguntèu a las mares catalanas si al mon hi ha paraulas més carinyosament musicals que

aquellas ab que diuen als seus fills «el meu *reyet*», «la *reyneta* del meu cor», «tés *ballmanetas*», «cantèm la *non-noneta*», «comprarem *fireta*» y tantas d'altras, perquè de la prodigiosa munió que'n tenim.. ¡Déu n'hi doret!

Y si aquesta estimada parla nostra no tingúes cap de las preuhades qualitats elocutivas que sumariament he pogut senyalar, encara ne tindria una què las supliria a totes. La llengua catalana seria sempre per nosaltres la millor, perquè... es la nostra. Es a dir es el segell més indeleble de la nostra nissaga y 'l mirall ahont se pintan ab major fidelitat els sentiments de la nostra ànima.

Es la llengua dels nostres gloriosos avantpassats, la de las nostres grandesas històricas, la que'ns reb joyosa al nàixer, la que ens dóna nom a las fonts baptismals, la primera que'ns parla de Déu a la falda de nostra mare, y qual delitosa harmonia infiltra l'amor d'ella en nostre cor virginal; es la franca explosió de la alegrí en els nostres jochs y plahers infantívols; el confident de l'ànima en nostres amorosos collotges ab la futura companya de nostra vida; en ella calculèm els nostres negocis y estipulèm els nostres contractes, y en aquesta parla estimada trovan sempre fidel intèrprete las nostras ideas y la nostra voluntat.

Aprenèu totas las llenguas extrangeras que us plagui, familiariseuvos ab el seu ús, parleulas continuament en societat; y malgrat això, en las intimitats del vostre esperit sentirèu el simpàtic ressó del maternal idioma; els vostres pensaments més secrets en ell pendrán viventa forma; en las ocasions solemnes, en els sobtats transports del dolor ò del goig, en totas las expontanitats de l'ànima, de cop y volta y sens pensarho, tornarà a aparèixer en vostres llavis la llengua propia, perquè es la vostra mateixa naturalesa, y a n'aquesta no l'ensibornan convencionalismes socials, ni existeix poder humà que logri ofegar la seya veu.

SALVADOR GENÍS.

IDILI

Devant del caballet sentada,
 Fixe l'esguart sobre d'un munt de flors,
 Jo hi se una pintora de tant en tant parada,
 Com remembrant recorts,

Ella ha tingut aquesta nit passada,
 Entre'ls llensols passivament jeguda,
 Un somni fantasia,
 Qui l'ha romesa tota enamorada.

Ella era una princesa benivolguda:
 Dels súbdits que tenia,
 Qui un bell vestit de diferents colors
 N'hi feyan cada dia;

Era'l reyalme que ella havia
 Un embaumant berger de flors.

Mentres ella dormia en llit de roses,
 Al seu demunt les fades les flors y'ls pape-
 Li feyan el vestit: [llons
 Les fades, dolcejantli'l dormir ab llurs
 [cançons,

Ab llurs cabells teixien les teles primoroses,
 Els papellons, de llurs ales posavanthi'ls
 Y les flors acotanshi boy flairoses [colors,
 L'omplenavent d'olors

Y l'endemá al despuntar l'aubada,
 Trobaves ja de nou engalanada.

Un día'ls papellons,
 Tenian tots les ales blanques
 Y ni feren un vestit també tot blanch
 Com tenian les ales.
 Ella al despertars
 Ne queda tota paradá
 —Perque, un vestit blanch
 Com un vestit de nuviatje?—
 Veje tot seguit entre'ls papellons
 Un com no'n'via vist cap d'altre:
 Era un airós donzell
 Quin duya dugues ales,
 Duya'l vestit tot blanch
 Com un vestit de nuviatje,
 Duya un llaut als dits
 Y eixa cançó cantava:

—Princesa d'eix verger
 Flòreta closa,
 So enamorat de tu...
 Hermosa.

Si't vols maridá ab mí
 Serás ditxosa,
 Volarem tots dos junts
 Hermosa,

Volarém tots dos junts
 Si't fas m'esposa,
 ¿Volste casar ab mi
 Hermosa?

Veurás eixa florida
 Tan ufanosa,
 Com un ramell de flors
 ¡Hermosal

De tan amunt qu'irém
 Si't fas m'esposa,
 ¿Volste casar ab mi
 Hermosa?

(¡Qué gentil era!
 Cantant eixas estrofes,
 Boy brincantne les cames enderrera
 Y pulsant el llaut)

Ella no'l respongué
 Empro se sentí roja...

Y's sentí tot seguit
 Enduda en l'ayre,
 Agafada del cos
 Per el gentil cantayre,
 Qui mormoravali ab tendresa,
 A cau d'orella:

—¡Oh tu hermosa princesa
 Casta donzella!
 ¿Oy que't vols fer m'esposa
 Hermosa?

Ella no'l respongué
 Pro.... ell vola que vola.

—Mirel, el teu bergé;
 No hi arriuen aquí, els seus olors,
 Sembla un ram de flors—
 Semblava el seu jardí un xich pitxé
 De tan enlaire que eren.

Semblava'l munt de flors
 Que ara ella mira, devant del caballet sen-
 Fixe l'esguart de tant en tant parada, [tada
 Com remembrant recorts.

E. MONEGAL PRAT.

SOL D'IVERN

Qu' es trist! Casi be no escalfa. Amich; dirías qu'aquí á la plana, l'estiu es el dia, y l'ivern es la nit: Aquí baix, quan la boyra rossolant de las montanyas á punta de día y silenciosament, s'allarga per sobre de totes las masías y sobre de tots els camps y de cap á cap l'abriga, negant la ciutat y 'ls pobles, y als turans y á las feixas y á las riberas, talment es com una mortalla misteriosa qu'encongeix la terra, llevantli el calor y la llum que son el goig y la vida de totes las cosas

Avuy á la mitxdiada á l'hora que 'l sol es la clau de la volta lluminosa; quan cauhen per tots els indrats del horitso ruixats de l'um, l'he sortit á veurer á la nostre plana.

Y la broma baixa era espessa, y humida y fosca; sentía á la pell impressions de gotetas d'ayga, com de punta d'agulla que't gelaban que t'entumian tots els membres; y la vista no atrapava las cosas á quatre pasas devant teu. Semblava que't movias en el pregón d'una tomba misteriosa inmensa. La capa de la broma freda, quieta, silenciosa y grisa á un hom lo volta de una soletat esglayadora, y 'l cor y 'ls ulls senten la opressió pesanta d'una visió submarina.

La filada de serras que tot escalonantse al lluny voltan la ciutat, no mes apareixen com sombras llunyanas y difusas; com esquesnas de monstres enterrats en aqueixa mar d'ayga inmóvil, impalpable. La terra perden en perfils armonichs, confonentse ab la llisor d'una admósfera sense llums y sense sombras, dirías que tu 't trobas en mitx d'una nebulosa perduda en els abims del cosmos insondable.

En mitx d'aquesta general tristesa, un ayre suau, un ayre fret, mes un ayre consolador, perque tornavà recordar moviments d'alguna cosa, orejá 'l meu front. A dalt del cel, la clau de la volta, el sol, aparesqué encara groch y tímmit sense devallarne raitjs ni dibuixar sombras.

La inmensa broma com deixondintse de son adormiment sepulcral, comensá á somourers y á gronxarse, y 'ls raitjs del sol astre del día alegraba la terra, y la seva anyorada escalfor tornava la vida als homes y á las plantas. Allavors que n'es de net y

blau el cel de la plana, quan els replechs de la broma s'a'reconan per la afrau, del Monseny y la fondolada del Ter!

Allavors, amich, l'esperit meu revingut d'aquell fret y d'aquella gran melangía; me feu avinent qu'aquella tarde era la de la vigilia de la gran festa de Nadal.

Y aquell drama mut y quiet de la naturalesa vaix trobarlo com una representació eloquent del grandíós misteri d'amor que la nostre fe commemora y revencia en la maravillosa nit de Betlem.

Jesús naixent de la mes pura de las verges vingué á tallar com un sol vivísim, la boyra espessa que envollava els cors y las inteligencias del mon gentil. La nova lley d'amor brillà sobre las generas venideras ab llum resplandenta que lliga la terra ab la claror del cel arraconant la vella ignorancia, las supersticions dels pobles, y l'orgull de las enlluernants filosofias, com jo veyea esbandirse pels llunyans recons de las serras els ressagats escrupulons d'aquella boyra afogada en una mar de llum clara. Y el cor me recordava alegre l'anunci dels angels als sençills pastors, que'ns recorda l'evangeli «Gloria a Deu en las alturas' y pau en la terra pels homes be bona voluntat».

MARTI GENIS Y AGUILAR

Vich Desembre 1906.

ELS HOMENS NO PERDONÉM

Continuació

Quant en Rafel tornant d'acompanyar Nostramo trová'l fill que ab ulls anegats de llágrimas, mirava desde'l finestral al poble que dormía, aquell arré de fssas que tanta gent aixoplugava, gent y miseria d'ànima... Els punys closos, brastos enlayre, amenassant á la gent de la vila desentrenyada que cavaren el buyt y la soletat redós á la pobre dona... aquella mare vensuda per el dolor.

Venían d'enterro, venían silenciosos els tres homes que acompanyaren als portador, de la caixa. Era'l capvespre, lla d'enllá es perdían las llums del día.

—Havém de parlar Senyor Rector...

—Quant vos volguéu...

El mosso no había dit aquesta boca es meva durant tot el camí...

Capbaixos caminaren, l'un sens resignarse á la dissort, l'altre á bon servent sentí'a'l dol del amo y encare tenia clavadas las malas miradas d'aquella genteta que d'esquitllentas escudrinjava'ls dos que ben sols feyan el seguissi després de cercar á tot un poble ell en persona, casa per casa, convidantlos en nom de l'amo perque acudissin á l'hora d'acompanyar el calvare fins á la esglesia. El sacerdot guardava'l silenci ferit també per las petitesas del seu poble, qu'el creya bondados, recordantlo postrat en la diada del Corpus, quant ell en nom d'ells donava una mirada de perdó al repatriat que humilment acotava'l front...

Entraren de nou al carré, y'l sacerdot lluny de cercar miradas, que prou n'hauría trovat, las allunyá cercant son esguart la porta de casa en Jaume...

Hi había quatre homes esperant, l'un el senyor metje, l'altre'l fuster, els dos últims també joves, eran desconeguts...

—Noyl... no ha vingut perque m'han enviat del «Solells» que la mestressa s'estimbat... M'ha sabut mal no venir... ja sabs que...

—S'estima... s'estima... respongué en Jaume allargant la ma al metje que la estrenyia paternalment.

—Veyam si'ns veurém..., vina forsa per casa, veurás que bellas-estonas... y aixis te distreurás...

—S'estima... s'estima, senyor metje...

—Donchs, ja'ns veurém...

—Esperi... esperi que tinch de parlarli.

Al encararse ab els desconeguts un d'ells avensá per explicarse.

—L'amo ha dit que perdonéu; qu'es vell y no pot moures gens ni mica, ab prou feynas baixa al hort...

—S'estima...

—So de ca'l Ribas...

—Jo so del molí... ja ho sabia qui en pau descansava... prou l'apreciava, creya l'enterro demá al matí y com he arribat he sabut que la mestressa l'enterravau aquesta tarde.

—No hauriam pogut esperar... no podíam... ja no era ombra d'ella... Ha sufert tant!

Barruerament aixugá una llágrima, els demés conmoguts clucaren els ulls...

El de ca'n Ribas y'l Moliner es despediren.

—Doneu recorts al Ribas.

—Molt rebé...

—Ja ho sap... el molí... ja vindré per refer tracetes... al últim ets l'amo.

Entraren dins la casa.

La claror era difussa y perdudament es distingia'ls semblants, dels que allí s'aplegavan, en Rafel encangué un fanal.

—Que voléu?

El fuster també s'explicá.

—Venía á cobrar el pare m'ha donat ordie.

—Rafel?...

—Manal

—Pagueulo.

El jove avergonyintse s'acorrucá en un recó, desvia'ls ulls de la mirada del sacerdot y del metje, més el metje no volía que passés desapersabuda la desconfiansa y la pressa del cobro de las quatre fustas qu'estotxaren el cadavre.

—Molta pressa's dona'l teu pare...

El jove s'enrogi y sols per disculparse articulejá de pronte.

—So persona manada...

—No, si á tú poch te dich res, á ton pare qu'es home d'anys no li escahuen tals papers... dígalí que ho he dit jo; el Senyor metje.

Refermá'l vellet com si li recordés quelcóm que poch tenia en usansa qui en cambi tenia tanta pressa de saldar contes.

El jove prou capí las paraulas intencionadas més arronsant espatllas no's feu pregar l'excusa.

—Com que un sent la veu del poble...

—Qué diu el poble?... ¡Y ton pare es el batlle...

—El poble diu... y deixa de dir...

En Rafel doná'ls diners y mentres el fuster els contava no per xo enmudía.

—Com qu'el poble diu que os entorneu demá ó tot lo més passat demá...

—Y com ho sap el poble? preguntá'l metje aixecantse del sitial, en tant qu'el sacerdot somreya y en Jaume callava no atrevintse á mirar aquell jove... com si temés, com si en ell hi vegés al poble que l'odiava y l'aborria.

—El poble... tothom ho sap...

—Si... demá passat ó l'altre m'en aniré, exclamá resolt en Jaume.

Somreya are'l jove, el sacerdot seria mirada allargá fins al Jaume per cerciorarse de la vritat en Rafel contrariat senyalá la porta al hoste imprudent y'l senyor metje sens dominarse enjegá al que s'allunyava.

—Tant bestia ets tu com el poble...

En Rafel els deixá sols perque coneixia qu'el amo havia de parlar llargament...

La porta del hort oberta de bat á bat y al lluny en l'ample espay brillaien els estels d'una serena nit... El rondineix dels grills que s'allunyava eempengut per un ayre fresch dels que dona vida y enforteix l'ànima.

La tévola llum del fanal illuminaba de plé, al tres homens que aplegats seyan...

—Y per lo que diuen y de dir vols anarten?

—Sí, no hi ha remey. Tinch de fugir, perque si no...

Confegia poch á poch, ab calma, repetint la sentència que á cau d'orella li dictaba aquella desconeguda ombra que volia guiarlo en las tenebras que brollavan en el seu camí de vida.

—Parleul

—Tant de misteri...

—No l'ha descobert perque no morís de vergonya qui's pudria aquí esperantme, mentres jo'm corsecava frisant per tornar...

—¡Pobre marel..

—Mes tu... tu sigueres un...

—Oh!... no... escoltim avants de judicarme.

El sacerdot aixecá'ls ulls per mirar al metje, dihentli sa mirada «escoltém y després judicarem»

—Que jo no puch viure més en aquet poble no hi ha cap mena de dupte... el poble...

—Ja cuydaré de capgirarlo, y'l senyor Rector molt hi pot fer y més que tots, tú ab bona conducta...

—Ah! Senyor metje, vosté'l coneix el poble, més jo conech el mon, vinticinch anys de viure reclós son anys per coneixe'l... Ab tant de temps may he rebut altres noves del poble que las de la mare... ¡al cel sigui!... els amichs vejeren allunyantme enmitj dels civils, may més s'atansaren á aquesta casa per consol de la mare, y ells, la batejaren de nou... y'ls joves d'ahir son Vilanoveta d'avuy... No tinch més remey, fer moneda del meu patrimoni y dir adeu, se'ns girar-me per veure si deixo lluny la vila...

—Are es aixó... més el temps ho esborra...

En Jaume baixant la veu fins a murmurar sordament uns quants mots que al pronunciarlas sentí un tremolor de fret com si vegés el perill que'l desafiava altre vegada.

—Es que si no m'en anés, faria justicia y no'n vull ferne...

Els tres homens callaren, l'un preparantse per explicar recorts inesborrables, l'altre en auhantse en el misteri á cada moment que avensava la conversa y'l sacerdot de fit contemplant al Jaume per no perdre detall de la explicació qu'engravnava.

El silenci seguia... Part en fora del hort venia quietut... De segur que la vila es recullia... qui sap si es recullia mes pronte per esguardar misteriosament la sortida dels dos hostes que s'aplegaban bona estona feya á casa'l Jaume... qui sap si com á nova important per el vent escampada vells y xichs comentavan la dita del noy del fuster, perque de cert que s'havía repetit la conversa del metje y l'afirmació del presidari...

Sí feyan ó deixan de dir, el carré havia quedat desert, no per xó de l um, puig que de molts portaladas d'esquitllentas sortía térvola claror á illuminar el fora. La gent de Vilanoveta sopava... quant es cansessin de gaudir la fresca de la nit cercarian el descans, y la nit era hermosa, bonica, un clá de lluna d'aquells que bressola amorosament en son raitg un munt de casas que jehuen en el misteri y'l pensar que dins seu s'aplega una familia, convida estimar... convida amors... ¡que de cosas poetisan els clárs de llunal...

—Un día sortía de casa al clarejar el día y al anar á obrir la porta... aquesta...

Y'l senyarla, la mostrá la que desde'l lloch ahont seyan mirava al camp. .

—La trovo oberta... jo había tancat al anarmen al llit, donchs jo era'l darrer de la casa de cercarlo.

Crído al mosso, aquell vellet que'm dugué en brassos quant era menut. Pregunto perque tan matí era oberta... ell arronsá espatllas y buscarem si dins ma casa aquella nit había entrat persona extranya...

¡Potsei t'equivocares creyentla que tancavas!...

No vaig dir res més. Al cap de temps sento á mitja nit que la porta grinyolava... feya fret, era á mitj janer, salto del llit, baixo... y la porta era oberta, guayto al defora... no veig res. . Estava cert que una persona extranya l'havía oberta, busco per ma casa, tot quietut... espero... Quant clarejava'l día desde'l meu finestral contemplo un home que fuig... No m'equivocaba un extrany entrava... més ¿qui l'obria?...

Els dos jutjes es miraren de nou, callaren la resposta... ignoravan la fi de l'explicació y com á bons jutjes escoltaván y observan be tot petit moviment que feya'l reu defensantse.

—A la nit seguent esperava darrera la porta, y no fallá, ma germana avensant á las palpentas obrí la porta...

Els dos jutjes redressaren sos cossos y retin-guejen el respir...

—S'obrí la porta... ell entrá... no vaig tenir coratge de matarlo... ¡es tractava d'amor!... fent soroll dins de la cambra, l'aucell senti remor y pronte fugí... Si'm sangran no trovan sanch... Aquell angel, qu'estimava ab deliri vejentla pura, follia d'amor l'aplanava fins morrejar la pols com una perduda. Per el seu bon nom y'l de ma casa... ¿qué havia de fer? ¡quin mon de duptes! Sens pare, jo l'únich home, la meva pobra mareta... may dirli, s'hauria mort de vergonya...

S'aixugá'l suhor que amara'l front y pros-seguí:

—Al demá seguent com dirli, com comensar

l'obra de salvació per l'ànima d'aquella germana d'aspecte angelical, senzill, bondadós... més ayl dins seu ni ombra de lo que jo'm creya... Quant fou nit, quant tothom era'l descans, surto de ma cambra vaig á la d'ella... no dormía, seya prop del llit, esperant... «¿Tú?... Si, jo...» y sens perdre temps, agafantla per la munyeca, autoritarí asprement l'escometia: Qui es ell? Plorá... perjurá... endevades negarme la vritat, va convencos... després genolls en terra va dirme. . jun criml... y després, horrors dels horrors, digué qui era l'intrús, l'intrús un home casat... que's befava dels seus fills y portava l'impossible pertorbant la pau d'aquesta casa..

—Y tú?... anav. interrompre'l metje, més el sacerdot ab una calma mes calma com més atenció prestava a la conversa, senyala'l silenci...

—Esperi.

—Si... esperi... esperi la nua vritat y s'escriuirá de tanta vilesa. «Que habem de fer?... tu .. marel...» y exaltantme vaig revolcarla per terra ab odi, y ella lluny de plorar sols repetía: mátaml mátaml «No... més si vols... creume... ell t'ha robat l'honra, tu la vida .. y si tu no'l matas ho faré jo.» «Si... el maré» digué tremolant. Abandona la cambra, els moments arrivavan, més aquella fora la darrera, l'aucell de nit cauria en trampa. Armat, espero desde mon finestral, si ella no ho feya ho faría jo; ella prou l'obrí y en lloch de ferse justicia, encare sento'l crit... agafantse ab ell... «¡Fugim... en Jaume t'espera per matartel!» Y corren hort enllá, enjogo l'escopeta vers las ombas, la bala bada'l cap d'ella, ell fugí... al repetir l'escopetada no vaig fer blanch.

El metje s'aixecá de la cadira, esverat com si sentís la bala esberlarli'l crani, posantse las mans al cap aterrat repetía.

—Quin dramal... quin dramal

—Y la gent me feya criminal ab veurem abatut, lligat com un Crist, enmitj de civils portat al tribunal... y jo, mut. . Es que jo había d'ercampar la deshonra de la casa?

—Oh!... si... noblement... vritat? preguntava'l metje al sacerdot, aquest dirigint els ulls al cel blau y d'estrelas, senyalant un mes enllá:

—Deu farà justicia que'ls homens no podém...

—Y viu ell...

—Duptá en respondre, si guardá la boca silenci, sobrá la testa per senyalar afirmativament.

—Si... has d'anarten... lluny... ben lluny, no't recordis de la vila... porque si'l vegessis á ell...

Y. L. BRICHS QUINTANA

(Acabaré.)

De la selva del Braal

EL PI DE LA SIMPLICITAT

Dalt d'una montanya blava,
en un capvespre daurat,
alt y seré jo t' guaytava,
Pí de la simplicitat.

En l'espai era perdut
ton murmuri recullit;
estavas en la quietut
y estavas en l'infinit.

Ta brancada gegantina
tenía un candor novell;
hi cantava un sol aucell
ab una veu molt divina.

El cel era tendre y clá
y els estels hi resplendían;
tes pinasses endolsían
li remor del pas humá.

Tú de soca humil y durt,
de fullatge bó y rihent,
no temias la foscura
que s'alsava lentament
de pecat y malhauransa,
perque tos brassos fidels
s'alsavan cap als estels
ab una santa confiansa.

JOSEPH CARNER

RONDALLAS CATALANAS

LA PELL DE BURRO

UNA vegada hi había un rey que tenía una filla molt capritxosa. Un día, el rey veyentla tota trista, li va preguntar que tenía y la noya li va respondre que volía un vestit tot de sols. El rey tot capficat li va dir:

—¿Ahont vols que'l vagi a buscar aqueix vestit?

¿Qui'l sabrá fer?

—Mireu si la bruixa vos el farà.

El rey se'n va anar á la cova d'una bruixa qu'hi había aprop del seu palau y en tranthi, la va veure qu'estava sentada á la vora del foch, la cual coneixentlo, li va preguntar qué desitjava:— Un vestit de sols que la meva filla'm demana; si me'l porteu

vos donaré cent dobles, y la bruixa—li va dir:

—Demá á la mitja nit, obriu la finestra de la vostra cambra, hi entrarà un colomet blanch que farà un ou sobre'l vostre llit; quant sigui fora, tanqueu ben depressa la finestra, trenqueu l'ou y vos sortirà'l vestit que desitjeu.

El rey s'en va anar tot content y la bruixa va agafar una filosa y fus tot diamants y es va posar á filar, fins qu'estant ja llesta's va tornar colóm y va portar el vestit al rey, el cual va donarlo á la seva filla, qu'al veurel tan hermós en va quedar molt encantada.

Al cap d'un quant temps la noya's va entristir de nou, y el seu pare, volguent sapiguer qu'era aquella tristor, li va respondre que volia un vestit d'estrellas.

El rey s'en va anar á la cova de la bruixa li va dir el desitj de la seva filla y que si li feya'l vestit li donaria cent doblas. La bruixa allavors li va dir qu'a la mitja nit baixés al jardí y la primera cuca de llum que vegés, l'agafés, li tregués el llumet, se'l quedés y deixés anar la cuca, y corrents fugís cap á la seva cambra y sent dins obrís el llumet y li sortiria el vestit.

La bruixa va agafar una filosa y fus de plata y sortint fora de la cova, es va posar á filar dient unas paraulas extranyas. Mentres deya aquellas paraulas, las estrellas anavan cayent á lo que filava, y estant llesta's va tornar cuca de llum y va portar el vestit al rey, que va fer lo que li habia dit la bruixa y li va sortir tan bonich que la seva filla en va quedar molt contenta.

Al cap d'un cap d'un quant temps veient el rey trista á la seva filla altre cop, li va preguntar que tenia y ella li va demanar un vestit tot de peixos.

El rey tot seguit s'en va anar á la cova de la bruixa, dientli que si li feya un vestit de peixos li donaria cent doblas. Aquesta s'hi va conformar y li va dir qu'a la mitja nit anés á la platja, agafés la primera petxina que trovés y quan fos dins la seva cambra l'obris. Quan el rey va ser fora, la bruixa va agafar una filosa y fus d'escatas de peix y anantsen vora l'aigua's va posar á cantar; mentres cantava y filava, els peixos de tots

colors sortian y's posavan á lo qu'ella feya.

El rey havent anat á cullir la petxina, la va obrir y'n va sortir un vestit com may s'en habia vist cap, estantne la seva filla molt contenta.

Vetaquí qu'un día la filla del rey s'en va anar de casa y camina que caminarás, va trovar uns gitanos qu'havían mort un burro y'ls en va demanar la pell y ells, arrancant-la del burro, li varen donar posantsela per vestit.

Caminant molt es va trovar en terras d'un altre rey y sapiguent qu'al palau d'aquet necessitavan una porquera s'hi va llogar.

Aquell rey tenia un fill á qui volian casar, y la reyna va determinar donar un ball perque el seu fill hi pogués escullir muller, en el qual hi va compareixe la Pell-de-burro ab el vestit de sols. El princep al véurela, s'en va enamorar y li va donar un anell; pero á las dotze de la nit va desapareixe y ell tot trist, ho va explicar á la seva mare que li va dir que donaria al vespre un altre ball y que mirés si aquella noya hi aniria. Al ser al vespre, la Pell-de-burro va anar al ball ab el vestit d'estrellas y el princep mes agradat encare, li va donar un bracelet y guaytantla sempre que no se n'hi anés, pero á la mitja nit la va buscar y ja no la va trovar. L'endemá ho va explicar á la reina y aquesta va donar un altre ball, al que va tornar á anarhi la Pell-de-burro, ab el vestit de peixos, que si maca era altres días més ho era aquell. Ell fill del rey tot admirat, li va donar una agulla; pero al ser á la mitja nit va fugir altre vegada y ell es va posar tot trist, tot trist, fins que's va enmalaltir, pero tan fort que ningú li coneixia'l mal y ell s'anava corsecant.

Un día, la Pell-de-burro va dir als criats del rey que sabia un remey que'l curaria, pero ells se la varen treure del devant dientli:

—Fuig, fuig, Pell-de-burro, ves á guardar porchs.

Tant ho va dir que'ls criats ho varen dir á la reyna lo que deya la porquera y aquella va manarli fer el remey. Vetaquí que la Pell-de-burro va fer una coca y dins hi va posar l'anell.

El fill del rey l'anar á menjarla hi va tro-

var l'anell y tot sorprés, va demanar que n'hi fessin una altre. L'endemà al menjarla hi va trovar el bracelet y més sorprés encare, en va demanar una altre á dins de la qual hi va trovar l'agulla y allavoras no poguentse aguantar més va dir a la seva mare:

—¿Qui las ha fetas aquestas cocas?

—La porquera.

—¿Y qui es la porquera?

—Es la Pell-de-burro

—Donchs feula venir tot seguit.

La reyna va manar anarla á buscar y presentantse la Pell-de-burro, el príncep li va preguntar:

—¿D'ahont has tretas las joyas de dins las cocas?—y ella per tota resposta es va treurer la pell de burro y's va quedar ab el vestit de peixos, deixant tan admirats á la reyna y al seu fill, que li varen preguntar qui era y ella'ls va contar qu'era filla d'un rey, pero que se'n habia anat de casa del seu pare per anar á correr mon.

La reyna veyent el seu fill tan enamorat, varen anar á casa del pare de la Pell-de-burro, ahont es varen casar,

«varen ser felissos
y'ns varen donar anissos.»

EMILIA ESTARTÚS.

(Recullit a Barcelona, de Na D. R.)

MODERN

STYLE

Habitació ab mobles de gust modern, iluminada per la claror qu'atravessa els brise-brise y els stors d'un balcó. En la penombra artificial las paraulas es perden després de ditas, ofegadas pels cortinatjes flonjos, diluidas en nna atmósfera pesanta de la flayra d'unas flors exóticas, posadas sobre una taula que separa á ELLA: vint y

nou anys, alta, esbella, ab trajo d'interior, magestuosa, que pronuncia las frases segura, resoltament; d'ELL: trenta dos anys, vestit de negre ceremoniós, els cabells pentinats ab pulcritut, un bigoti á lo Guillém II, contrastant ab la poruga discreció de sa fesomia. La conversa ha comensat ab subterfugis quan al sentir després de sa declaració la negativa d'ELLA, diu:

ELL. Aquestas paraulas vostras m'acaban de convencer de la realitat de ma desgracia.

ELLA. Cada un considera las cosas ab un aspecte diferent. Negant aquesta mercé d'estimarvos penso haber salvat un ánima del peril'; haberla apartat del abím en que podia caurer.

ELL. Permeteu, senyora, que vos digui el mal que vostras paraulas me fan. Diria que vos plau fer més cruenta la ferida oberta. Vos creya prou piadosa...

ELLA. — .. per correspondrer á vostras desitjos. Es aquesta la frase que no goseu acabar y que jo, valentment, pronuncio ab aquets llavis meus, denegadors d'aquet llas de mort en que volían empresonarme.

ELL. Vos creya més compasiva ab els pobres d'amor.

ELLA. Si sou pobre d'amor no heu de venir á mi per arrencarme ab violencia la passió que vos manca. L'amor s'ofereix quan ens sadolla completament y fins vessa de nostra ánima; axís comprench la caritat amorosa.

ELL. Llavors no teniu fe en l'oració que imploro.

ELLA. Voldria no tenir qu'enderrocarme jo mateixa del lloch gloriós en que deiau era per Vos venerada Jo em despullo de les virtuts qu'amagueu la nuesa de mos defectes y arribaré á mostrarme horrible en vostres visions.

ELL. Oh! senyora, un miracle oblidat pel Crist es presenta maravellosament en vostra persona. Parleu humil, crudel, per la propia sustancia; per tacar l'imatge de mos somnis y quan més descendiu per vostras paraulas, més enlayrada vos pressento y més irrealisable l'idealitat que en Vos es mostra amable. Una serenitat devalla de vostres llavis fluint musicalment com el brollar de les fonts.

Una aquietadora esperansa reviu en vostres ulls escorcolladors del pervindre. Una onada amorosa remou vostres brassos fets per obrirse en abraçada y per atraurer l'aymat fins als llavis rublerts de besos futurs. El misteri vivent en vostres accions te la magestuosa presència d'una reyna destronada. Una época passional es traeix al tremolor vostre á una alusió al passat, al recort involuntari d'una ànima que passa silenciosa. Sou com una eterna estatua viventa, blanca, freda com el marbre; amagant ben endintre l'incendi destructor que sorgeix en flamaradas sanguíneas en vostras galtes rosas. Y teniu el poder de calmar nostres febres y enardir nostre repós ab una sola mirada vostra. Una sola de vostras paraules ilumina nostras tenebras y ens delecta en visions delectables. Alternadament vos feu prometedora ó acalieu implacable nostres murmuris d'adoració.

ELLA. Are mateix vull interrompre perque la meva persona es perdía en un enigma de llohansas. ¿No hi ha altre medi qu'aquet per demostrarme vostres sentiments? ¿Creieu lograr de mi vostres propòsits perque les pregaries siguin com un encens enterbolidor de mos desitjos, impregnant d'olors fortas mos sentits fins á ferme perdre la noció de la realitat?

ELL. Vehieu com sou crudel per mi. Cerqueu en les paraules una falsa interpretació d'idees y encastellantvos en l'isolament egoista vos enlayreu fins á una alsarie inexpugnable per la meva feblesa.

ELLA. Ja no hi ha llohansas per mi? Ja comensan á trobar-me defectes. Soch egoista.

ELL. El vostre egoisme es tant virtuos que ell es la causa de totas les vostras virtuts y d'ell, com d'una font, prové l'amor que teniu per Vos mateixa. Es l'admiració del artista per la seva obra; l'egolatina, una deificació de la personalitat.

ELLA. ¿Y sou el mateix qu'em parlava de nostre individualisme perque vos seguís pel mon, sense fer cas dels altres? ¿Vos, el qu'em proposavau revelar-me contra les convencions socials, el qu'are mateix critica mon egoisme y la supremacia que dono á la propia activitat sobre les altrás que volen influir sobre élla?

ELL. Oh! Jo no se lo que dich, ni recordo lo que li he manifestat. Sols m'adono de que vos estimó y aixó diré sempre igual y no trovaréu en mi contradiccions en aquet sentiment dominador de mes ideas.

ELLA. ¿Sentimental? Y em proposavau un contracte amorós entre nosaltres. Em sembla que faria un mal negoci al asociarme ab Vos; derrotaría inutilment moltas energías profitosas.

ELL. Fem una prova d'un any? Al finiu lo passarém balans; y si les ganancias superen á les perduas podrém renovar el contracte.

ELLA. ¿Y si les perduas son irreparables? ¿Si en un any perdém un temps més preciós que l'or ja no podrém recobrarlo. *Time ist money.*

ELL. Tindrém un any més. Y mas ilusions serán realitat.

ELLA. Tindrém una ilusió menys. Y la la realitat pot ser dolorosa.

ELL. La realitat per nosaltres serán las passions y aquestas no ho son may de dolorosas.

ELLA. Una altre equivocació vostra: las passions acaban sempre sobre una creu, en un calvari.

OCTAVI PELL CUFFI.

Decembre, 1905.

A Ausias/March

Vostra grácil dolcesa llevantina
fou com un alta torra senyorial
que guardá á la primpeca més divina
trovada sobre el rastre terrenal.

El dir de vostra parla ens encamina
á rebre y á fruir l'encís més alt
que hi trovém la primpeca alabastrina
plena d'amor, de illum y d'ideal.

Dels vells jardins de la ducal Florencia
fins á les verges platjes de Valencia
duguèreu nova Hesperie de fruits d'or,

y en ella, ab la dolçor dels vostres llavis
os veyém, cavallé, atmirat dels sabis
y als voslres peus, rendits, un mon y un cor.

ALFONS MASERAS

EL PORT

UN port es el bonich estatje per un ànima afejellada de las lluytas de la vida. L'amplaria del cel, l'arquitectura movible de las nuvoladas, els cambis de color de la mar, el parpalleix de las farolas son el meravellós prisme placent als ulls sens que jamay els fereixi. Las siluetas balencejantas de las naus, que l'ona acompassa armoniosa, serveix á plaure dins l'ànima en un bell ritme y beatitut, y apures, demunt de tot, hi ha un plaher misteriós y aristocratic per un, que no hi ha mes curiositat ni enveja, á contemplar, dormida demunt la mola, tots els moviments d'aquells que s'allunyan y d'aquells que tornan, d'aquells qui tenen encare la fonsa del jo, y 'l desitj de viatjar ó 'l d'enriquirse.

CHARLES BAUDELAIRE

IDILI

Que bella, aymada meva, es eixa vida de anyoransa frisoza en el demá...
 es un grá de rosari cada día del rosari de amor qu'hem de passá.
 Cada Sol qu'ens en deixa d'anyoransa cada Sol que'ns en porta de ilusions cada nit si'n desgrano de oracions.
 Te veig en llá de'n llá gentil y aymanta esperan que un jorn vingui t'aymador y atravessi turons, plans y montanyas sols per ferte l'esposa de mon cor.
 Que bella, aymada meva, es eixa vida de anyoransa frisoza en el demá...
 es un grá de rosari cada día del rosari de amor que hem de passá.

L. NEGRE.

CRÓNICA
D'ART

TEATRES.—Ensopida setmana en els teatres catalans. S'ha in-nagurat el Principal, ab obras traduhidas... y vingan traduccions per fer art catalá. De totas maneras clál que traduccions com la feta per D. Narcis Oller de «Com las fullas» d'en Giocosa, no pot negarseli 'l merit y la fidelitat en qu'es feta, ab un llenguatje ben apropiat y des-

trement jugada. La presentació exacta, ab tota propietat y expendidés. Els artistes en Puiggari, en Gimenez, y la Baró, es portaren com mes be no podían ferho. Aquella modista del primer acte, compliren discretament la seva obligació, mes aquella madrastra, la Sra. Ferrer desastrosa, veu atitel·lada y poca soltura, semblava que no sapigués el paper, y potser si qu'el sabia mes no l'interpretava. En Capdevila, á trossos bé, per lo general poch segur en el seu treball. Molt malament aquell pintor, que protegeix la madrastra. En conjunt, be. Una nit agradable. No hi havia molta concurrència pero ni hau.á; perque com á teatre catalá es l'únich sério que hi ha Barcelona, y mes si fan com dihuen moltes obras que no essent inmorals avants hi hauria hagut escrupols en representarlas en el matéix Principal. Tantas comedias tant ben escrites com hi han en catalá y que no's representin, perque no fan «Tía teclata» «Sogra y nora» perque no fan l'«Angel de la guarda» per mi la mellor obra teatral d'en Pittarra y tantas altres que ni han, aplaudidas anys enrera y mortas, mortas sense sapiguer com. Aixó en el género de comedias en tres actes, are en pessas d'un acte, moltes, moltes s'en trovarían si la empresa del Principal recordés que abusar de las traduccions pot ser en perjudici del Teatre Catalá.

A Romea... com sempre. Continuan los «lunes clássicos» del Sr. Baró. «Las garsas» ja s'acaban, las bestiessas dels ignocents j'han mort.—S. P.

LLIBRE NOU

Varia II d'en J. Piu y Soler. Gran llibre, obra hermosa á tot serho, aplech d'articles, escursions etc. Potser m'agradaba mes el volum I, mes aixó no vol dir que aquet no m'agradi molt. Es vendrá?... en aqueixa terra es un problema respondre, jo m'esgarrijo al veure lo poch qu'es compra, y pensar que hi ha tanta gent aymanta del moviment catalá y las sevas llibrerías son orfenas de llibres dels mateixos grans mestres perqu'en Piu y Soler es una de las primeras figuras de la literatura catalana.

Escull d'en A. Maseras. A son degut temps vareig parlarne, á tingut á bé en-

viarlo á la nostra revista y l'agrahim l'envio. En Masseras dels joves es dels que te base mes sòlida y potser es del que ja no prometen sino que dona, mes no pot ferse coneixer per lo difícil qu'es obrirse camí en aquesta terra portantse noblement. «Escull» es un bonich llibre, cal qu'es llejeixi per veure qui es l'Alfons Masseras.

Y. B.

A PROPOSIT D'«EMPORIUM»

Ademés del símbol que tothom ha vist y comentat, en aqueixa tan important obra nova del nostre Morera, n'hi podríam observar ben bé un altre relacionat ab aquell per un fons comú de llegenda, mes encarnat ab coses dels nostres dias y ab les lluytas sordas del nostre renaxement artistich.

Fa ben be un sigle que 'ls *llatins*, llegexis *italians*, dominadors del món musical, han anat caminant cap á una decadencia qui ab son fals esplendor ha illuminat e illumina encara la vida artistica de molts pobles devinguts colonies tributaries d'un art que com més s'ha volgut refinar, ab més forsa ha anat cayent cap á un groller sensualisme. Aquest poble dominador qui té per fama l'esser l'artista per eccelencia, ha oblidat en malhora les tradicions de sos antichs patriarcas; y Palestrina, Spontini, Scarlati, Pergolese, y fins Mozart, l'ilustre fill adoptiu de Roma, veuen prostituit, l'art diví qui d'ells obtingué la vida y'l domini demunt las terras llatines.

Era ja hora de que comensessin á esser foragitats de llur imperi aqueixa mena de barbres del sentit comú y del bon gust, mercés al domini dels quals s'apagá un jorn á la ciutat de Barcino l'esplendor de la Bellesa simbolisada en Ifigenia; calia una invasió poderosa dels barbres del Nort, del qui duyan ab ells tot el vigor d'una forsa vital en ple període d'expansió. Y'ls barbres han trucat já á les portes de Roma.

Axis com diu nostra dita: «cada terra fa sa guerra», be calia que en la nostra s'hi desenrotllés també algún episodi d'aquexa lluyta gegantina que ja va prenent per les encontradas, de tots els païssos, que já 's va encenent per tots els recons ont arrivava la influencia del decadent Imperi. També no-

saltres tením el nostre Bar; miréusel nostre capdill, que ara tot el poble ha coronat ab llor de lo victoria en les matexas graonadas del temple de la rutina. Bar ha parlat, y la veu del valent capdill, l'ha escoltada vibrant d'emoció tot una massa formada en la incultura del esperit y de la rahó sana, mes bressada en somnis d'una reconstitució esperansadora. La multitud s'es agombolada á las partas del Teatre, de la manera que li agradava véurela á Gœtse, com al devant d'una fleca en época de fam. No es En Morera el primer barbre que en nostra terra conmové ab son crit la Roma dormida entre les randas de la volutat y á la santor abriagadora de rosas de cent fullas; tampoch es ell qui representa el punt culminant d'aquexa invasió que no va á fondres en l'esperit de la decadencia imperant, sinó á disposar la cambra hont reposi la Bellesa matexa que'ls barbres passejan trionfalment pel món y que un dia hagué d'amagarse de la corrupció llatina. No es ell el punt culminant, perque 'ls moviments progressius, encare que no pugan alcansar may el límit, á causa de la matexa naturalesa de les cosas humanas, no han de parar may llur camí d'avens, y res tan impropí de vantarnos d'una gran victoria quan som tot just al comens de la pujada. Mes no trigará segurament el gros del exercit, invasor, quan ja aytal capdill tenim entre nosaltres. (1)

Algú s'estranyará y ab rahò de que Bar parli encara ab la llengua del Imperi, mes no hi fa res; no s'ha expansionada encara per aqueix la idea que duen els barbres de la naturalitat en la expressió artistica. Ara truquen tot just á Roma; quan els barbres parlin en barbre es que já haurán esbotzadas las portas.

EMILI VALLÉS

(1) En altre lloch hem resumida nostre opinió sobre En Morera y'l seu *Emporium* ab les següents paraulas; «Que N'Enrich Morera era un dels mestres dels de debó tots hi creyan, fins sense estarne del tot enterats; aquet ho pressentia, aquell ho endevinaba, un altre ho sabí; en el rigor de la paraula no mancava qui'n tenia una senzilla intuició, pero la fé era universal dins d'aquest microcosmos en que's mouen las cosas de nostra terra, y fins fora d'ell mateix. No duplant, per molts mancava la confirmació, y aquesta ja es vinguda alegre y joginosa, á dirnos que

PINTURA

Saló Parés

Sense sentiment no pot existir l'Art: En el nostre concepte, l'artista que executa una obra sense sentir-la, ó el que enamorat d'una manera de pintar, la adopta sols perquè es la de tal ó qual pintor cèlebre, ó perquè aquella manera de fer está de moda, s'exposa á equivocar-se d'un modo lamentable, s'exposa a que, portat de la manera oblidi el natural y á que tenint condicions de sobres, la seva obra resulti un fracás.

En aquest cas se troben las obras exposadas en el Saló Parés, per l'artista Sr. Freixas Saurí:

Trobém, en primer lloch, falta d'homogeneitat en la manera de pintar de dit senyor. En alguns dels paisatjes se'ns presenta poch enérgich y acromat, y en cambi en la majoria de las marinas, abusant del convencionalisme, descuida d'un modo llastimós el natural.

El seu cuadro *Canyelles Petites* es potser el mes acceptable, puig salvant alguna falta en la perspectiva, está estudiat ab verdader carinyo.

Lo mateix hem de dir de las dugas notas *Rocám y La Bahía*.

Creguins el Sr. Freixas, despreguis d'influencias extranyas que sols li farán perdre temps, y concretis solsament á pintar lo que veigi, puig ab el domini que demostra de la técnica de la pintura, creyém que pot arribar á fer molt més de lo que ens ha presentat en aquesta exposició.

De lo exposat pel Sr. Brull no podém dirne, sino que está molt bé, malgrat no fer

l'autor d'*Emporium* es digne de posar sa firma al costat de la dels millors compositors moderns d'Europa, que la obra de la qual parlém te una unitat d'estil y una serietat que cercaríam en debades en la majoria de les óperas més celebradas d'autors contemporanis. Qué més dirém d'*Emporium*? Que lo que té de més notable es la manera com está tractada la orquesta, á la mod rna ab sobrietat en intervenció, pero ab l'ús de tots els recursos de bon afecte artístich de que escapas son instrumental; que les masses chorals revelan, lo mateix que la orquesta una técnica perfectísima ab el domini del contrapunt y de la complicada armonía moderna; que la colocació de les veus es excelent y permet saborejar á plaer las bellezas de la melodia.»

N. DEL A.

res de nou, lo que fá, que al veurer las sevas obras, es dupti si ja s'han vist alguna altra vegada.

Las flors que hi té la Srta. Teixidor, están admirablement executadas, sembla talment que las flors revisquin sota son pincell. Es una colecció d'acuarelas y *gouaches* digne per tots conceptes de ser admiradas.

* *

Hem tingut el gust d'admirar la hermosa colecció d'acuarelas del notable artista senyor Llaverías. Creyém poch, tots els elogis que s'en fassin, per lo tant ens concretém á unir nostra modesta felicitació a las moltas que ja ha rebut dit senyor.

CIRCOL DE SANT LLUCH

Hem sapigut per referencias que los socis del Circol de Sant Lluch van organisar una petita pro bonica exposió, prenenthi part, gran nombre de socis, entre els que s'hi contan en contan en Llimona, en Baixeras, l'escultor Blay, en Llaverías y altres.

En Joan Llimona hi tenia estudis del convent del Escorial, á Vich; en Baixeras una bonica colecció de dibuixos, varen servirli pera pintar lo mitj punt del Saló d'Actes del Seminari y en Llaverías una preciosa colecció d'acuarelas.

Del element jove hi havia olis, acuarelas, carbons, sanguinas, motius d'ornamentació y caricaturas, tot plegat molt bé.

A l'hora que sortirán aquestas ratllas, ja estará acabada dita exposició.

* *

Sabém també que en Juli Borrell, ha exposat en son estudi del carrer d'Aragó, els cuadros que té destinats á figurar en la próxima exposició de París, dels que no podém parlar, per no havrlos vist, degut a que no hem sigut invitats a visitar dita exposició.

Círculo Artístico

El día 21 del present mes, es va inaugurar la exposició de pintura, escultura y dibuix, qu'el *Círculo Artístico* ha organísat en son lloch social, Passelg de Gracia, 37, exposició que es bona proba, de lo molt que en dit Círcul es treballa.

Lo que ens ha sorprés es el no trobarhi las firmas d'alguns artistes, que en altres exposicions, may deixaban de pendrehi part com son en Cusachs, en Zarraga, en Mas y Fontdevila, en Roman Rivera, en Meiffren y alguns altres; no obstant aixó els dos salóns del Círcol presentan un bonich cop de vista puig en ells hi figuran cuadros dels senyors Gili y Roig, Ros y Guell, Lorenzale, Tamburini, Thorn, Tolosa, Amigó, Nonell, Torrescasana, Sans Castañó, Gimeno y molts altres; una bonica colecció de dibuixos al llapis, acuarelas pastels, carbons y sanguinas, deguda als senyors Cardunets, Gili y Roig, Cidón, Vallhonrat, Tamburini, Pelegri, Puig, Victor Masriera, Thorn, Torras Farell, Gimeno, Soldevila y Pascual; aixís com una bonica colecció d'ex-libris del Sr. Casademunt.

En la secció d'esculptura, s'hi distingeixen els Srs. Atché, Campeny, Montserrat, els germans Osté, el Sr. Gargallo y el senyor Rosés

En conjunt, resulta una exposició molt simpática, per lo que felicitem de tot cor a la Comisió que l'ha organizada, per l'acert que ha demostrat.—A. M. C.

ESTRENA

«Els Tres Tambors» en Gual n'ha sortit ayρός, eixa obra plaurá á xichs y á grans, bona estona de goix poguent embadalirse sentint la música del mestre Morera. Els aplausos qu'el públich tributi á la nova producció serán ben merescuts.—F. C.

LLIBRES Y REVISTAS

S'ha rebut en aquesta Redacció ab els qui establim gustosos el cambi «Rexista Olotina», d'Olot; «Esperanto» de Budapest, «Armonía» y «Lo Gironés» de Girona, «Joven-tut» y «Catalunya» de Sabadell, «Nova Llevor» de Vendrell, «La Costa de Llevant de as comarcas de Llevant, «Sombra» de Vendrell, «Serém?» de Tarragona y «La Veu de Capellades» de Capellades.

NOVAS

Per excès de la «Cronica d'Art», han quedat compostos per el pròxim número un article d'en Manel Moya, altre d'en Carlos Rahola y poesías d'en Paradedda y Sala, y Xavier Viura.

Tip. LA CATALANA, Balmes 71

ART JOVE

REVISTA QUINZENAL

Publica per folletí un poema d'en Xavier Viura, titolat

PASCUA FLORIDA

Surt al 15 y 30 de cada mes ❁ ARTS ♦ LITERATURA ♦ CIENCIAS

Tota obra qu'ens envihin farèm la corresponent crítica.

No's retorna'ls originals.

REDACCIÓ y ADMINISTRACIÓ: Mercaders, 38, Secció de Bellas Arts del Ateneu y escolas catalanes del districte 2.^{on}

FAYANS CATALA

GRAN - VIA, 615

SUCURSAL: MAJOR, 13. GRACIA

Objectes artístichs propis pera regalos de concursos, certamens, adorno d' habitacions, etz. Reproduccio de plats, terres-cuyts, figuras, etz, etz., de las obras artísticas dels grans museus. Ceramicas, porcellanas, jerros, vidres, ferros forjats y tota classe d' objectes decoratius.

GRAN-VIA, 615

FAYANS CATALÁ

SUCURSAL: Major, 13. Gracia

TAPIOQUES Y PURÉS

FIGUERAS

SUPERIORS

Á TOTS LOS

ESTRANGERS

Pianos Bechstein, Blüthner

I DISCUTIBLEMENT ELS MILLORS DEL MON

Pianolas y altres instruments neumàtichs

❁❁❁ pera tocar el piano ❁❁❁

Gran varietat en instruments y accessoris

Ventas al contat y á plassos

PREUS DE FABRICA

R. RIBAS

Rambla dels Estudis, 11

— BARCELONA —

FERNÁNDEZ Y CARBONELL

Provehídors de la casa real

Rambla de Canaletas, núm. 1 - BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFÍA

MONOPOLI ESCLUSIU DEL INMILLORABLE

Paper celoidina mate Satrap

DE L' IMPORTANTÍSSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

DEPOSITARIS de tot quant produeixen las
casas

GOERZ	de Berlín
ZEISS	de Jéna
GAUMONT	de París
RICHARD	»
EASTMAN	»

POULÉNC	de París
AGFA	de Berlín
LUMIÈRE	de Lyon
	etz., etz.

Papers al carbó, sensill y d'oble transport.—
Carbó velours Artigue y á la goma bicromatada
Höcheimer.

SUCURSAL-LABORATORI EN MONTSERRAT